

3.2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

ชื่อหน่วยงาน กองกิจกรรมทางกาย เพื่อสุขภาพ	คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนตัวชี้วัด
	ชื่อตัวชี้วัด ร้อยละของเด็ก 0 - 5 ปี ทั้งหมดตามช่วงอายุที่กำหนดมีพัฒนาการสมวัย

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

คู่มือปฏิบัติงานขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย (SOP) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการทำงาน ทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร เมื่อใด กับใคร เป็นประโยชน์กับผู้บริหารในการติดตามงานได้ทุกขั้นตอน ลดความผิดพลาดในการทำงาน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมและประสานงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ และภารกิจของหน่วยงาน

2. ขอบเขต (Scope)

การปฏิบัติงานตามภารกิจของกรมอนามัย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดพัฒนาการเด็กระดับประเทศ

3. คำจำกัดความ (Definition) (ถ้ามี)

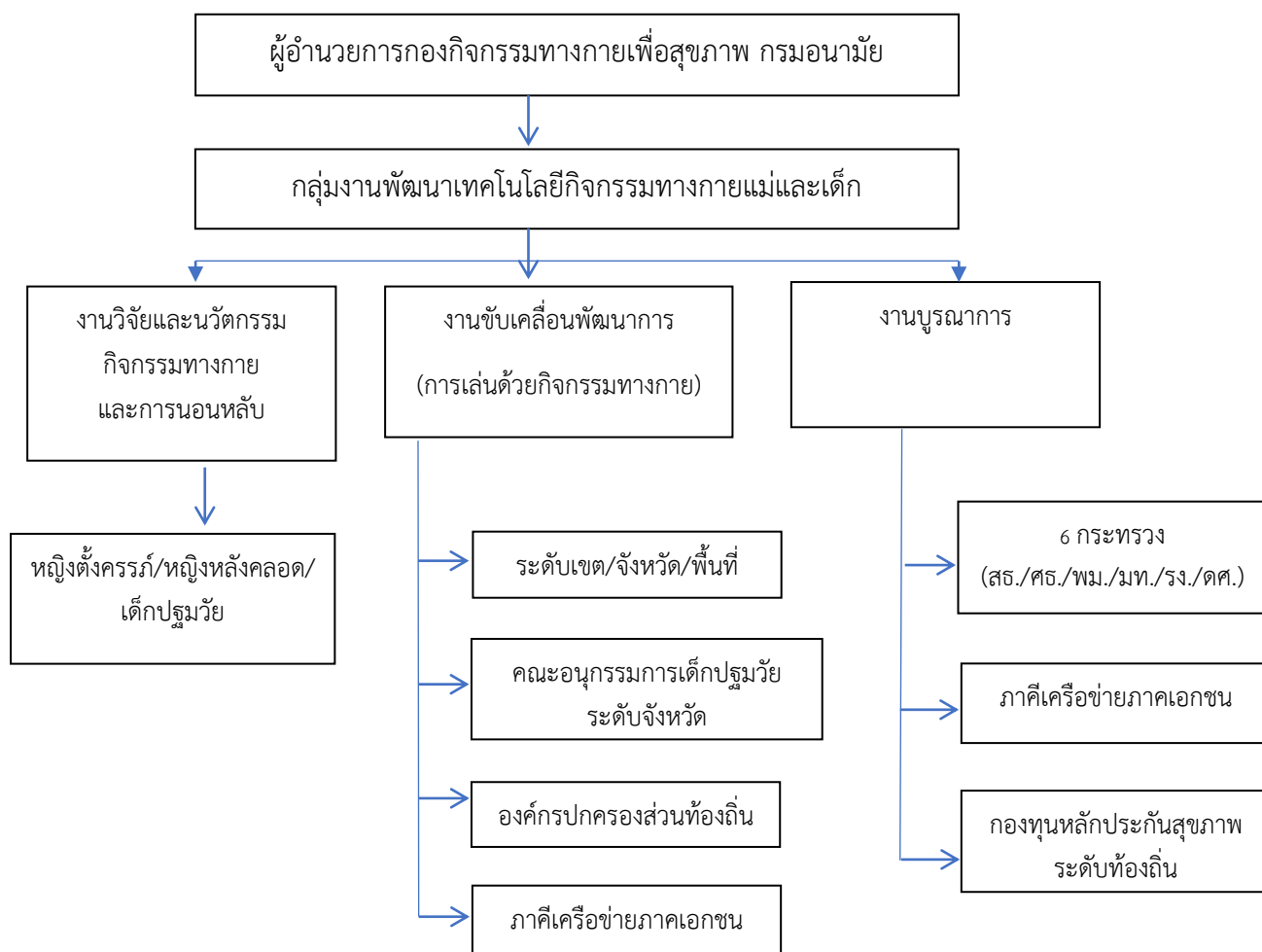
การขับเคลื่อนงาน หมายถึง การผลักดัน การกำกับติดตามการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการดำเนินงาน

พัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ (Maturation) ของอวัยวะระบบต่างๆ รวมทั้งตัวบุคคล ให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ๆ และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาวะแวดล้อม หรือภาวะใหม่ในบริบทของครอบครัวและสังคม สำหรับบทบาทหน้าที่ของกรมอนามัย จะกำกับติดตามเด็กที่ได้รับการตรวจคัดกรองพัฒนาการโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และผลการตรวจคัดกรองผ่านครบ 5 ด้าน ได้แก่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ (GM) กล้ามเนื้อมัดเล็ก (FM) การใช้ภาษา (EL) การเข้าใจภาษา (RL) การช่วยเหลือตนเองและการเข้าสังคม (PS) โดยในการตรวจคัดกรองพัฒนาการครั้งแรก ร่วมกับเด็กที่พบพัฒนาการสงสัยล่าช้าและได้รับการติดตามให้ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการและประเมินซ้ำแล้วผลการประเมินผ่านครบ 5 ด้านภายใน 30 วัน

การเล่นด้วยกิจกรรมทางกาย หมายถึง กระบวนการกระตุ้นให้สมองสร้างเซลล์ประสาทและเส้นใย ในช่วงที่เด็กอายุ 0 - 5 ปี ผ่านการเล่นด้วยกิจกรรมทางกาย ทั้งการเคลื่อนไหว ศิลปะ ดนตรี จากการสัมผัสของจริง และประสบการณ์ตรง นำไปสู่การมีพัฒนาการรอบด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม เกิดเป็นทักษะการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศต่อไป

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities) ตามโครงสร้างการบริหารจัดการของกองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ ผู้รับผิดชอบตัวชี้วัด “ร้อยละของเด็ก 0 - 5 ปี ทั้งหมดตามช่วงอายุที่กำหนดมีพัฒนาการสมวัย” อยู่ในกลุ่มงานพัฒนาเทคโนโลยีกิจกรรมทางกายแม่และเด็ก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงสร้างการบริหารจัดการของกลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีกิจกรรมทางกายแม่และเด็ก
กองกิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย

รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน: มีขั้นตอนการดำเนินงานจำนวน 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การบูรณาการดำเนินงานพัฒนาการเด็ก 6 กระทรวง/เครือข่ายเล่นเปลี่ยนโลก/สสส. และภาคเอกชน

4.2 การขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็ก (การเล่นด้วยกิจกรรมทางกาย) ระดับกระทรวง เขต จังหวัด และพื้นที่

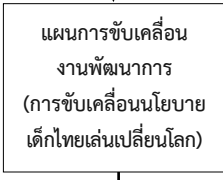
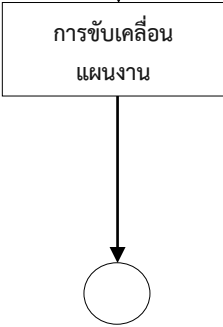
4.3 การกำกับติดตามการดำเนินงานระบบ Play Worker E-learning ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

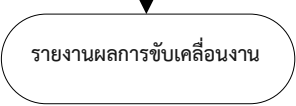
5.1 ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

Flow Chart การบูรณาการดำเนินงานพัฒนาการเด็ก 6 กระทรวง

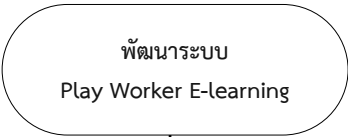
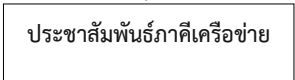
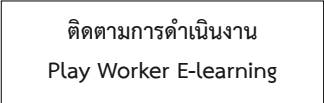
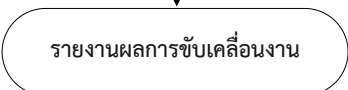
ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
1	(ร่วม) ขับเคลื่อนงาน	1. (ร่วม) ขับเคลื่อนงานบูรณาการเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1.1 MOU 6 กระทรวง (พม./ สธ./มท./ ศธ/รง./ตศ.) 1.2 (ร่วม) ขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยตาม พรบ.การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562	ต.ค.65 - ก.ย.66	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายธวัชชัย ทองป่อ	1. One Page สรุปการเข้าประชุม 2. การจัดประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงาน
2.	แผนงานการขับเคลื่อนบูรณาการ	1. ถ่ายทอดแผนบูรณาการในระดับกรมวิชาการ และหน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนแผน 2. จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนแผนงานฯ	ต.ค.65	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายธวัชชัย ทองป่อ	มีแผนการขับเคลื่อน หมายเหตุ : - แผนงาน cluster สตรีและเด็กปฐมวัย - แผนขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2564 - 2566
3	ประชุมกำกับติดตามขับเคลื่อนงานพัฒนาการตามแผนการดำเนินงาน	1. จัดทำข้อมูลเสนอผู้บริหารใน Cluster สตรีและเด็กปฐมวัย 2. จัดทำข้อมูลเสนอคณะกรรมการพัฒนาและขับเคลื่อนวิชาการกรมอนามัย (กพว.)	ทุกไตรมาส	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว	มีการรายงานผลการขับเคลื่อนงานในการประชุม Cluster สตรีและเด็กปฐมวัย รวมถึงการประชุม กพว. ระดับกรม
4	รายงานผลการขับเคลื่อนงานตามแผนบูรณาการ	1. เข้าร่วมประชุมติดตาม และ รายงานผลการดำเนินงานตามแผน ไตรมาสละ 1 ครั้ง 2. จัดทำรายงานส่งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานตามแผน ฯ ได้แก่ 2.1 MOU 6 กระทรวง: ชุดคณะกรรมการ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช). โดยมี กระทรวง พม. เป็นเลขานุการหลัก 2.2 การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยตาม พรบ. การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 โดยมีสภาการศึกษา เป็นเลขานุการหลัก	ทุกไตรมาส	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว	มีการรายงานผลการขับเคลื่อนงานตามแผนบูรณาการเข้าในคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช). และ คณะกรรมการการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.2 การขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็ก (การเล่นด้วยกิจกรรมทางกาย) ระดับกระทรวง เขต จังหวัด และพื้นที่ วัตถุประสงค์ : เพื่อให้การบริหารจัดการงานพัฒนาการเด็กปฐมวัยเกิดเป็นระบบ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
1		1. (ร่วม) จัดทำแผนการขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย กรมอนามัย (ระดับ 3) โดยการเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนกระทรวงสาธารณสุข 2. จัดทำ template ตัวชี้วัดพัฒนาการเด็กส่งให้กองแผนงาน กรมอนามัย	ก.ค. 65 - ก.ย. 65	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายรัชชัย ทองบ่อ	1. มีแผนการขับเคลื่อน งานพัฒนาการเด็กปฐมวัย (การขับเคลื่อนนโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก) 2. template ตัวชี้วัดพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายเหตุ : แผน cluster แม่และเด็ก
2		1. ถ่ายทอดแผนการขับเคลื่อนงานพัฒนาการ (การขับเคลื่อนนโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก) ให้แก่ ศอ.1-12 และสถาบันสุขภาพะเขตเมือง 2. ถ่ายทอดตัวชี้วัดพัฒนาการ ให้แก่ ศอ.1-12 และสถาบันสุขภาพะเขตเมือง	ต.ค. 65	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายรัชชัย ทองบ่อ	มีการประชุมชี้แจงแผนการขับเคลื่อนฯ รวมถึงการถ่ายทอดตัวชี้วัดพัฒนาการ (template)
3		1.จัดงาน "มหกรรม Play Day" 1.1 จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดงาน "มหกรรม Play Day" 1.2 จ้างจัดงาน "มหกรรม Play Day" 2.พัฒนารูปแบบการเล่นด้วย 9 กิจกรรมทางกาย 9 การเล่นอิสระ ให้สอดคล้องกับเครื่องมือ DSPM เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 2.1 จัดประชุมพัฒนารูปแบบการเล่นด้วย 9 กิจกรรมทางกาย 9 การเล่นอิสระ ให้สอดคล้องกับเครื่องมือ DSPM เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 2.2 จ้างผลิตสื่อ "รูปแบบการเล่นด้วย 9 กิจกรรมทางกาย 9 การเล่นอิสระ ให้สอดคล้องกับเครื่องมือ DSPM เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก" 3. พัฒนาศักยภาพแกนนำ (ครู ก) ในการจัดกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ ด้านส่งเสริมการเล่นให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 3.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพแกนนำ (ครู ก) ในการจัดกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่ด้านส่งเสริมการเล่นให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4. กำกับติดตามการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก 4.1 จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูประบบบริหารและวิธีทำงานกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย กรมอนามัย 4.2 เยี่ยมเสริมพลังติดตามประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก	ต.ค. 65 - ก.ย. 66	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายรัชชัย ทองบ่อ	มีการรายงานผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานโครงการเข้าระบบ DOC

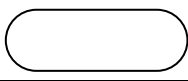
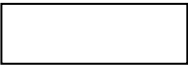
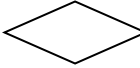
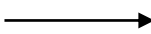

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
		4.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการผลการดำเนินงาน ขับเคลื่อนนโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 5. ยกระดับการดำเนินงานขับเคลื่อน นโยบายเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก 5.1 วิจัยประสิทธิผลของการดำเนินงานพื้นที่ ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 5.2 ขับเคลื่อนนโยบายกรมอนามัย			
4		1. ประชุมติดตามผ่าน VDO Conferences 2. ประชุมติดตามผ่าน VDO Conferences สำหรับภาคีเครือข่ายภาคเอกชน 2. วิเคราะห์และสรุปปัญหา อุปสรรคใน การดำเนินงาน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วม กับศูนย์อนามัยที่ 1-12 และ สสม. 3. เยี่ยมเสริมพลังเพื่อติดตามการดำเนินงาน ในพื้นที่	ทุก ไตรมาส	- กองกิจกรรมทางกายเพื่อ สุขภาพ - ศูนย์อนามัยที่ 1-12 - สสม. - ภาคีเครือข่ายภาคเอกชน	มีผลการติดตาม - จำนวนสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยพื้นที่ต้นแบบ “เด็กไทย เล่นเปลี่ยนโลก” เข้าร่วมงาน มหกรรม Play Day - จำนวนครู ก ที่ผ่าน การพัฒนาศักยภาพ ผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ระดับครอบครัว - ผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ระดับครอบครัว - ยกระดับพื้นที่ต้นแบบ “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก” สู่อันดับครอบครัว - งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พัฒนาการเด็กปฐมวัย ผ่านการขับเคลื่อนนโยบาย เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก
5		- จัดทำข้อมูลเสนอผู้บริหารในหน่วยงาน/ Cluster สตรีและเด็กปฐมวัย	ไตรมาส 4	นางทับทิม ศรีวีไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายธวัชชัย ทองบ่อ	มีสรุปรายงานผลการขับเคลื่อน งานพัฒนาการเด็ก (การขับเคลื่อนนโยบาย เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก)

5.3 Flow Chart : การกำกับติดตามการดำเนินงานระบบ Play Worker E-learning ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ผู้รับผิดชอบ
1		พัฒนาระบบ Play Worker (ระดับครอบครัว) E-learning : ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในระบบ https://mooc.anamai.moph.go.th/	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายธวัชชัย ทองบ่อ
2		- ประชาสัมพันธ์ภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน (อปท. /พม./อสม.) - ประชาสัมพันธ์ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กทราบ	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายธวัชชัย ทองบ่อ
3		1. ติดตามผลการดำเนินงานการเข้าใช้ระบบ Play Worker E-learning ทุกเดือน ผ่านเว็บไซต์ https://mooc.anamai.moph.go.th/ 2. ส่งสรุปผลผู้ลงทะเบียนเข้าใช้ระบบ E-learning และผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้อำนวยการเล่น (Play Worker) ออนไลน์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แก่ศูนย์อนามัยที่ 1-12 และ สสม.	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายธวัชชัย ทองบ่อ
4		จัดทำข้อมูลเสนอผู้บริหารในหน่วยงาน/ Cluster สตรีและเด็กปฐมวัย	นางทับทิม ศรีวิไล นางสาวอารีรัตน์ บุตรษาแก้ว นายธวัชชัย ทองบ่อ

หมายเหตุ

คำอธิบายสัญลักษณ์ผังขั้นตอน

	จุดเริ่มต้นหรือสิ้นสุดกระบวนการ
	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน
	การตัดสินใจ
	ทิศทางหรือการเคลื่อนไหวของงาน
	จุดเชื่อมต่อระหว่างขั้นตอนหรือจุดเคลื่อนไหวระหว่างหน้า (ถ้าไม่จบภายใน 1 หน้า)

6. ภาคผนวก

<https://mooc.anamai.moph.go.th/>

<https://youtube.com/watch?v=K1U5u1BF4Gs&feature=share>

1. เอกสารสนับสนุนด้านพัฒนาการของเด็กอายุ 0 – 5 ปี

- 1) สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก,
- 2) Platform Pinkbook <https://healthplatform.anamai.moph.go.th/>
- 3) คู่มือนักส่งเสริมพัฒนาการเด็กหลักสูตรเร่งรัด ประจำโรงพยาบาล <https://bit.ly/3CkGHss>
- 4) คู่มือ DSPM <https://nich.anamai.moph.go.th/th/e-book/2789#wow-book/>
- 5) คู่มือมิสนมแม่
- 6) คู่มือเฝ้าระวังการควบคุมการส่งเสริมการตลาด อาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก
- 7) คู่มือคลินิกเด็กดีคุณภาพ
- 8) ตำรับอาหารสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย <https://bit.ly/3irbmMM>
- 9) หลักสูตรออนไลน์ วิธีใหม่ (New normal)
 - การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย : ภาคทฤษฎี <https://bit.ly/2Vje4eS>
 - ผู้อำนวยการเล่น (PLAY WORKER) <https://bit.ly/2VxLOBg>
 - อาหารและโภชนาการสำหรับประชาชน <https://bit.ly/3CkJou4>

2. เอกสารสนับสนุนด้านกิจกรรมทางกาย (การเล่น) ของเด็กอายุ 0 – 5 ปี

- 1) คู่มือข้อเสนอแนะกิจกรรมทางกายและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีกิจกรรมทางกายของเด็ก สำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 2) หนังสือ “เด็กไทย เล่น...เปลี่ยนโลก” เล่นให้ได้ “เรื่อง” พ่อแม่ ๔.๐ รู้ทันเรื่องเล่นเจนอัลฟ่า

- 3) คู่มือผู้อำนวยการเล่น (PLAY WORKER) เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก
- 4) คู่มือแนวทางการดำเนินงานเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก
- 5) หลักสูตร ผู้อำนวยการเล่น (PLAY WORKER) ในระบบเรียนออนไลน์ MOOC ANAMAI
- 6) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมกิจกรรมกายการลดพฤติกรรมเนือยนิ่งและการนอนหลับสำหรับเด็กปฐมวัย (แรกเกิด – 5 ปี)
- 7) คู่มือเล่นเปลี่ยนโลกสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 8) รวมลิงก์สื่อและวิดีโอกิจกรรมทางกาย (การเล่น) ของเด็กอายุ 0 – 5 ปี

<https://drive.google.com/drive/folders/1S6pkfq1oaj2Er8nl7Y1skBQq-n-Fn-x7?usp=sharing>